

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	30 ธ.ย. 2556	43	15611	5

ผ่าจ่าน

"ผ่า" หมายถึงทำให้ของชิ้นเดียวแยกออกเป็น 2 ชิ้น หรือมากกว่า ซึ่งการผ่านั้นจะแบ่งแยกออกเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ แต่ถ้าพูดว่า "หลังเก็ง" ก็หมายถึงการผ่าแยกออกเป็น 2 ชิ้น ใหญ่ ๆ เท่านั้น เช่นผ่าไม้ไฟทั้งลำตั้งแต่ลำต้นจรดปลายลำต้น ถ้าผ่าเหล่าผ่ากอก็หมายถึงไม่เข้าพวก ไม่เหมือนคนอื่น ไม่เหมือนต้นแบบ เช่น พ่อแม่เป็นบุคคลอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ใจบุญสุนทาน อบายมุขไม่แตะต้อง พอมีลูกคนที่ 1 และ 2 ก็มีนิสัยใจคอเหมือนกับพ่อแม่ แต่ลูกคนที่ 3 กับมีนิสัยแข็งกระด้าง ไม่มีสัมมาคารวะ สุรา นารี กีฬา บัตร เอาหมดทุกอย่าง หรือแม้แต่ผลหมากรากไม้ต้นทั้งต้นเป็นพันธุ์ดั้งเดิมมีรสหวาน แต่ก็ยังมีลูกหนึ่งที่มีรสเปรี้ยวออกมาให้รับประทาน ลักษณะอย่างนี้จึงเรียกว่าผ่าเหล่าผ่ากอ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า "ผ่า" ก็คือทำให้แยกออกจากกัน

"ผ่าจ่าน" เป็นภาษาล้านนาและเป็นคำเฉพาะที่ใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในดินแดนล้านนาภาคเหนือของประเทศไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ถ้าพูดคำว่า "ผ่าจ่าน" ก็หมายถึงการกระทำพิธีทางไสยศาสตร์หรือ ทำคุณไสย การผ่าจ่านจะกระทำด้วยสาเหตุหลัก ๆ 2 ประการ คือ 1. ช่วยให้พ้นทุกข์หรือพ้นเวรพินกรรมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น 2. ทำเพราะความโลภและความอิจฉาริษยา พ่อหมอหรือปู่่าจ่านผู้กระทำพิธีผ่าจ่านของล้านนาในอดีตนั้น ท่านจะกระทำให้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	30 มิ.ย. 2556	43	15611	5

กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างง่าย ๆ เพราะการกระทำอย่างนี้ท่านถือว่าเป็นบาป แต่เมื่อมีคนมาร้องขอให้ทำท่านก็จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็นราย ๆ ไป ด้วยความเห็นอกเห็นใจในความทุกข์ความลำบากของผู้มาร้องขอให้ทำ ไม่ได้ทำเพื่อหวังทรัพย์สินเงินทองอะไร ค่าบูชาครูก็ไม่เกิน 108 บาท ในกรณีที่ช่วยให้พ้นทุกข์ยกตัวอย่างเช่น สามีภรรยาคู่หนึ่งอยู่ด้วยกันมานาน ตั้งแต่อายุร่วมกันมาแต่ความทุกข์ ความสุขแทบจะไม่ได้สัมผัสเลย พบหน้าเจอหน้าก็มีแต่เรื่องมีแต่ปัญหาให้เกิดความทุกข์ออกทุกข์ใจอยู่ตลอดเวลา แยกกันนอนแยกบ้านกันอยู่ ท้ายที่สุดแม้กระทั่งถอนทะเบียนสมรส ก็ยังหนีจากกันไม่พ้น ยิ่งกววนเวียนไปมาหาสู่กันอยู่ อาจจะเข้าสู่ภพชาติที่ว่า "ตัดบัว ยังเหลือเยื่อใย" ภาษาล้านนาเรียกว่า "จะหยูกก็จ๊ะ จะละก็เสียตาย" หมายความว่า เห็นหน้าก็รู้สึกรังเกียจ แต่จะทิ้งไปก็เกรงว่าผู้อื่นจะมาคว้าเอาไปเซยชม ในกรณีที่ทำความเพราะความโลภและความอิจฉาริษยา ขอยกตัวอย่างคู่สามีภรรยาคู่หนึ่งอยู่กันอย่างมีความสุข แต่มีคนแอบอิจฉาริษยาในความสุข และอยากได้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาเป็นของตนเอง อาจจะเป็นเพราะความร่ำรวย ความสวย ความหล่อ ความเกลียดชัง และ/หรือไม่อยากเห็นเขามีความสุข ก็มักจะไปให้พ่อหมอทำคุณไสยให้เขาทั้งสองเลิกร้างต่อกัน และ/หรือไม่สมหวัง ทั้งนี้ เพื่อให้ตนเองได้เข้าไปแทนที่ว้างนั้น ในกรณีที่สองนี้หากสำเร็จตามความประสงค์ของผู้ร้องขอ ค่าบูชาครูไม่ใช่ 108 บาทแล้ว แต่อาจจะเป็นเงินหลักแสนหลักล้านเลยทีเดียว ในกรณีที่สองนี้พ่อหมอชาวล้านนามักจะไม่กระทำพิธีผ่าจันให้ เหตุเพราะว่าเขาเป็นคู่สร้างสมกันจริง ๆ จึงอยู่กันอย่างมีความสุข หากเราไปกระทำให้เขาแยกออกจากกันตัวเรานั้นก็จะเป็นบาป. (ยังมีต่อ)

สมทบ พาวรทิศ

คณะเทคนิคการแพทย์ มข.